

Under Censur — og uden

Det vil ikke være Læserne ukendt, at der straks ved Besættelsen af Danmark i 1940 indførtes en Censurering af baade det talte og det trykte Ord — derimod er det formentlig mindre kendt, at denne Censur ogsaa har været gældende overfor et Tidsskrift som vort, og det er naturligvis ganske ukendt, i hvilket Omfang denne har paavirket Bladets Indhold. Lad det være sagt straks, at naturligvis har man i et Blad, der i Forhold til Dagbladene har en saa ringe Udbredelse, redaktionelt kunnet gaa noget videre end i de toneangivende Blade, — saa meget mere som vort Blad jo ikke er et Opinionsblad og heller ikke skal være det. — Men tiltrods for dette har vi dog maattet undlade at bringe adskilligt, som vi meget gerne havde bragt — har faaet strøget noget, som vi troede og haabede kunde gaa igennem, har maattet vælge andet Stof i Tilfælde af, at det ønskede ikke kunde finde Anvendelse og har maattet anvende Overskrifter og udspekulerede saglige Motiver for at kunne faa sagt det, vi gerne vilde sige til vore Læsere.

Ud fra saadanne Synspunkter fremkom bl. a. »Indskrift til en Sten for de Faldne« i Bind XIV, S. 1, mens vi ganske maatte se bort fra at bringe Forfatternavnet til Digtet paa Side 37. Forfatteren var nemlig ingen mindre end *Nordahl Grieg* —, først da det malmsfulde Digt blev registreret i vor Indholdsfortegnelse, vovede vi at bringe Signaturen, — og da var Forfatteren død. — En særlig Grad af Smidighed maatte vi lægge for Dagen ved Tilrettelæggelsen af Serien om Grave fra den 2den Verdenskrig, og vi har her for at balancere maattet bringe adskilligt flere tyske (ofte endog smagløse) Soldatergrave end ønskeligt, og vi har ganske maattet afstaa at bringe de Billeder, som vi illegalt forskaffede os fra de enorme tyske Soldaterbegravelser, f. Eks. i Frederikshavn,

hvor hundredvis af Kister var placeret i den aabne Grav.

Ved at vise tyske Grave har vi bl. a. haft til Hensigt at dementere Tyskernes Forsøg paa at bibringe os den Tro, at der næsten ikke faldt nogen paa tysk Side, hvad jo særlig berettedes i Krigens første Aar. Saaledes bragte vi Side 111 udelukkende det store Billede af den tyske Flyvergrav fra Egvad for at kunne dementere Hærberetningens Oplysning om, at der paa tysk Side kun faldt én Mand den 9. April 1940; der faldt 9 Gange saa mange, og Beviserne er gennem vore Afbildinger baade af denne Grav og af den »enestes« Grav (XIII, Fig. 239) givet saa tydeligt som muligt og paa sagligt ganske uangribelig Maade. At Afbildning af en tysk Grav og i et saa stort Billede ogsaa har kunnet udlægges som en Forherligelse af den tyske Krigsmagt, har vi ikke været blind for, men har risikeret Muligheden af denne Misforstaaelse og haabet, at vore Læsere var saa dygtige, at de kunde se den virkelige Mening, — hvad vi ogsaa tror de har.

For at undgaa Ubehageligheder og eventuel Straffeforfølgelse blev saa godt som alle Hefter af »V. K.« i Krigsaarene forelagt Censuren, inden de gik i Trykken, og som Eksempel paa, hvor smaaligt man efterhaanden saa paa det, kan anføres, at skønt vi efter den 9. April 1940 gerne maatte afbilde Jordefærden for én af de Faldne, maatte dette ikke ske efter den 29. August 1943, og end ikke, da vi Aaret derefter i 1944 vilde bringe nogle Afbildinger fra hin Begivenhed, kunde dette tillades, selvom Clicheerne var lavet dertil. Nu ligger Clicheerne parat til en anden Gang. Ligesaa kan det anføres, at vi ikke fik Lov til (efter Planen) at bringe en Afbildning af Oberst *Paludan-Müllers* Baare over Linjerne »Slumrer sødt i Slesvigs Jord« (Bind XV, S. 29), idet dette »vilde virke tendentiøst«, hvorfor vi maatte flytte Billedet til en mere beskedne Plads

(S. 32). At talrige Billeder er optaget paa forbudte Omraader anføres kun for en Ordens Skyld, — men det sorterede ikke under Censuren, og vi tog Risikoen for Opdagelse.

Selv om VORE KIRKEGAARDE som allerede nævnt ikke er noget Opinionsblad, har vi dog alligevel søgt i og mellem Linjerne at udtrykke vor Mening, — et Forhold som den ovennævnte om Anbringelse af Billedet af Oberstens Baare vidner om, at Censuren ogsaa har kunnet se. Navnlig igennem Billeder og Vers etc. paa hvert enkelt Heftes Førsteside har vi søgt at udtrykke en Opinion, — eller at antyde, at vi var paa Linie med den i Folket raadende Stemning. Vi har den Tro, at dette ogsaa er blevet forstaaet. At vi baade derigennem og ogsaa ved Indlæggelse af visse Artikler paa særligt belejligt Tidspunkt tillige har søgt at give vort Blad en aktuel Betoning, haaber vi ogsaa, at vore Læsere har paa-skønnet.

Det kan maaske lige anføres, at vi bl. a. foruden det forannævnte Digt fra det kæmpende Norge ogsaa har set en Ære i at kunne bringe Artikler om Jødekirkegaarde, at Forsidebilledet til Bind 14 blev et Gravmæle for en Jøde, og at vi har bragt forskelligt Stof fra Finland, baade mens dette Land har været i Krig sammen med Tyskland og mens det har været *persona non grata* i Det tredje Riges Sfære. Det er *dog* en nordisk Stat.

Hvad der har tjent til Undskyldning for (subs. Forklaring paa) dette og hint i den Periode, hvor Censuren har pustet sin klamme Aande ud over det skrevne og det talte Ord, gælder fra nu af hverken vort Blad eller noget andet. Redaktionen af dette Blad har som saadan ikke længere noget Aag at bøje sig under — hvilket baade giver Forpligtelser for Fremtiden — og forhaabentlig ogsaa vil kunne ses i Bladets Spalter.

Nazistiske Mindesmærker

Af Sognepræst Hans Magle

Medens Tyskerne havde magten her i landet, sov mange af vore gode, danske love. Det gjaldt bl. a. ogsaa en vigtig bestemmelse i lov nr. 282 af 30. juni 1922 om »*Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v.*«, hvor der i § 26, stk. 3 staar:

»Mindesmærker, der ved deres Størrelse eller Form vil virke skæmmende paa Kirken eller Kirkegaarden, eller hvis Indskrifter maa anses for upassende, maa ikke anbringes og kan af Synet forlanges fjernet. Synets Afgørelser herom kan dog indåntes for Ministeriet«.

En rundgang paa de danske kirkegaarde vil uden tvivl bringe for dagen, at denne bestemmelse i mange tilfælde er blevet krænket, uden at det hidtil har været muligt for kirkegaardsbestyrelserne at skride ind overfor krænkelserne. Det er navnlig ordene om upassende indskrifter i ovenstaaende bestemmelse, der nu bør paa-kalde vor interesse.

Før den 9. april 1940 troede de fleste mennesker her i landet antagelig, at man kunde skrive, hvad man vilde, paa det mindesmærke, man satte paa den kære afdødes grav. Under normale forhold kunde man virkelig ogsaa det, for de normale forhold betød jo, at det var mennesker, der var født til at være danske og døbt til at være kristne, og saa blev indskriften ganske naturligt bestemt ud derfra.

En helt ny situation indtraadte, da Danmark blev militært besat af den nation, der engang havde været et kristnet folk, men som derefter som folk var blevet et frafaldent folk, der vendte fædrenes kirke ryggen og bekendte sig til det ny-hedenskab, som bar navnet »Den nazistiske livs- & verdensanskuelse«. At denne nazistiske religion var direkte anti-kristelig, foreligger der utallige beviser paa. Atter og atter har de Nazister, der huserede her i vort